

- guidelines/detail/recommendations-on-treatment-of-hepatitis-c-2015
10. Hatzakis A., Wait S., Bruix J. et al. The state of hepatitis B and C in Europe: report from the hepatitis B and C summit conference. In: J. Viral Hepat., 2011; 18 Suppl. 1:1-16.
  11. Hepatitis C online. <http://www.hepatitisc.uw.edu/browse/all/core-concepts>
  12. Hepatologie bazată pe dovezi. Ghid practic național. Sub redacția V-T. Dumbrava, Chișinău, 2005, 334 p.
  13. Ishak K., Baptista A., Bianchi L., Callea F., De Groote J., Gudat F. et al. Histological grading and staging of chronic hepatitis. In: J. Hepatol., 1995; 22:696-699.
  14. Lavanchy D. The global burden of hepatitis C. In: Liver Int. 2009; 29:74-81.
  15. Lupașco Iu. Hepatitele cronice și alte forme ale bolilor cronice difuze ale ficatului (screening-ul profilactic, frecvența, factorii de risc, diagnosticul clinico-paraclinic și statutul hormonal, tratamentul). Chișinău, 2014, 328 p. ISBN 978-9975-3018-2-4
  16. Marc G. Ghany, Doris B. Strader, David L. Thomas, Leonard B. Seef F./ AASLD. Practice guidelines 2009. Diagnosis, Management and Treatment of hepatitis C. An update 2009.
  17. Mauss Stefan, Berg Thomas, Rockstroh Juergen, Sarrazin Christoph, Wedemeyer Heiner. Hepatology, 2012, Third edition, 547 p.
  18. Medicina internă. Volumul II. Gastroenterologie, hepatologie, reumatologie. Sub. red. C. Babiuc, V. Dumbrava, Chișinău, 2007.
  19. Moreno C., Deltenre P., Pawlotsky J.M., Henrion J., Adler M., Mathurin P. Shortened treatment duration in treatment-naive genotype 1 HCV patients with rapid virological response: a meta-analysis. In: J. Hepatol., 2010; 52:25-31.
  20. Poynard T., Ngo V., Munteanu M., Thabut D., Massard J., Moussalli J. et al. Biomarkers of liver injury for hepatitis clinical trials: a meta-analysis of longitudinal studies. In: Antiviral Therapy, 2010; 15:617-631.
  21. Prisacari V., Paraschiv A., Spinu C., Holban T., Rîmiș C., Guriev V., Lupașco Iu. Hepatitele virale parenterale și cirozele hepatice – epidemiologia, clinica, diagnosticul, tratamentul, prevenirea și controlul. Chișinău, 2013. 161 p.
  22. Rousselet M.C., Michalak S., Dupre F., Croue A., Bedossa P., Saint-Andre J.P. et al. Sources of variability in histological scoring of chronic viral hepatitis. In: Hepatology 2005; 41:257-264.
  23. Rumi M.G., Aghemo A., Prati G.M., D'Ambrosio R., Donato M.F., Soffredini R. et al. Randomized study of peginterferon-alpha 2a plus ribavirin vs peginterferon-alpha 2b plus ribavirin in chronic hepatitis C. In: Gastroenterology, 2010; 138:108-115.
  24. Sarrazin C., Berg T., Ross R.S., Schirmacher P., Wedemeyer H., Neumann U. et al. Prophylaxis, diagnosis and therapy of hepatitis C virus (HCV) infection. The German guidelines on the management of HCV infection. In: Z. Gastroenterol., 2010; 48:289-351.
  25. Simmonds P., Bukh J., Combet C., Deleage G., Enomoto N., Feinstone S. et al. Consensus proposals for a unified system of nomenclature of hepatitis C virus genotypes. In: Hepatology, 2005; 42:962-973.
  26. Планы ведения больных. Москва, 2007, с. 238-272.
  27. Hepatitis C guidance: AASLD-IDS recommendations for testing, managing, and treating adults infected with hepatitis C virus. Practice Guidance. Hepatology 2015. V62, (3);932-954

CURRICULUM DE STUDIU POSTUNIVERSITAR PRIN REZIDENȚIAT LA SPECIALITATEA GASTROENTEROLOGIE

Vlada-Tatiana Dumbrava, Nicolae Proca, Adela Țurcanu, Elina Berliba

Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie "Nicolae Testemițanu"

Curriculum de studiu postuniversitar prin rezidențiat, specialitatea gastroenterologie va include câteva etape:

I-a etapă:

- durata și evaluarea studiilor;
- activitățile și documentele rezidentului;
- obiectivele rezidentului.

II-a etapă:

- structura și durata stagiilor conexe;
- tematica stagiului de gastroenterologie și tematica stagiilor conexe.

III-a etapă:

- formele de evaluare a rezidentului: evaluarea formativă și sumativă.

DURATA STUDIILOR postuniversitare pentru rezidenții la specialitatea Gastroenterologie este de **4 ani**. Din timpul alocat pregătirii:

- 20-30% - **activitatea didactică**
- 70-80% - **activitatea practică și studiul individual.**

La **finele fiecărui modul** de pregătire are loc **evaluarea de etapă**, efectuată în unitatea de pregătire de către responsabilul de stagiul și îndrumător. **Evaluarea se finalizează prin acordarea de credite CFU.**

ACTIVITATEA ACADEMICĂ A REZIDENTULUI:
Curriculum de cercetare include:

1. **Metodologia de cercetare** care constituie câteva ore academice din ziua de lucru direcționate următoarelor aspecte:
  - Repere pentru inițierea unei cercetări sau a unui design de trial și biostatistică;
  - Elemente de metaanaliză;
  - Prezentarea abilităților de comunicator și colaborator într-un program de training;
  - Studierea metodologiei de efectuare a unui manuscris.

2. **Metodologia de inițiere și completare a unui proiect de cercetare.** Acest proces este condus de un conducător științific pentru fiecare rezident, fiind finalizat cu publicarea rezultatelor în reviste de specialitate.

- ✓ **Conducătorul științific** pentru fiecare rezident va fi numit în primele luni ale I-lui an de studiu.
- ✓ **Lista tematicii cercetărilor științifice** se va prezenta rezidentului în primele luni ale primului an de studiu.

3. Evaluarea performanțelor de cercetare ale rezidentului:

- La finele fiecărui an, rezidentul specialist va fi evaluat în vederea evaluării cercetării științifice. Dacă se va demonstra un interes și o productivitate suficientă pentru proiectul său de cercetare, rezidentului i se va oferi timp și facilitare pentru continuarea cercetării în următorul an.
- Rezidenții trebuie să fie încadrați în lucrul de cercetare în toți cei 4 ani de activitate, precum și să fie ca autor principal sau coautor în 2 sau mai multe publicații de reviste de specialitate naționale sau internaționale.

ACTIVITATEA PEDAGOGICĂ A REZIDENTULUI:

Rezidentul anului III-IV trebuie să-și dezvolte abilitățile pedagogice prin implicare în instruirea studenților, rezidenților specialiști din primii ani (de diverse specialități).

DOCUMENTELE REZIDENTULUI:

- ✓ Întreaga activitate de pregătire a rezidentului este monitorizată prin **caietul de stagiu** (log-book), în care vor fi trecute evaluările de etapă în credite, activitatea în programele de cercetare, participarea la manifestări științifice și de educație continuă.
- ✓ Fiecare rezident trebuie să posede **portofoliu** în care se vor include: cursuri, mini-evaluările clinice, discuțiile caz-bazate, materialele pentru seminare, deprinderile (manoperele practice) procedural – documentate; certificatele de la diverse întruniri de specialitate, publicațiile în reviste de specialitate naționale sau internaționale.

ACTIVITATEA DE INSTRUIRE ALE REZIDENTULUI se va efectua prin diverse modalități: conferințe clinico-practice; seminare interactive; întruniri interdisciplinare (chirurgicale, radiologice, morfopatologice, oncologice ș.a.), conferințe de specialitate naționale și internaționale.

ACTIVITATEA CLINICĂ A REZIDENTULUI cuprinde două aspecte:

- **Activitatea clinică spitalicească**
- **Activitatea clinică de ambulator**

ACTIVITATEA CLINICĂ SPITALICEASCĂ

- Rezidentul va activa în secțiile de profil pe întreaga durată de studiu, va conduce pacienții spitalizați, va face gărzi de noapte.
- Rezidentul gastroenterolog va activa, prin rotație în secțiile de hepatologie și gastroenterologie a spitalului republican.
- Va spitaliza și externă pacienții, va completa documentele specifice. Rezidentul responsabil de pacient va învăța să concluzioneze cu alți specialiști în vederea stabilirii diagnosticului

corect și selectării terapiei adecvate. În activitatea sa se va conduce de standardele clinice sau protocoalele naționale și instituționale acceptate pentru un lucru mai eficient cu bolnavul.

- Fiecare rezident va avea un îndrumător clinic, care poate fi ori conducătorul științific, ori altă persoană competentă.
- În activitatea sa clinică rezidentul se va conduce de obiectivele specifice dezvoltându-și abilitățile de: expert medical, comunicator, colaborator, manager, mediator de sănătate (descrise în tabelul 1)

ACTIVITATEA CLINICĂ DE AMBULATOR:

- Rezidenții vor fi implicați activ în lucrul cu pacienții din cadrul centrelor consultative, policlinici, periodic vor activa în cabinetele consultative specializate
- Rezidenții vor practica consultația pacienților de ambulator, prescrierea documentelor specifice (fișele de ambulator), vor face cunoștință cu regulile de supraveghere a pacienților cu boli ale sistemului digestiv cronic
- Vor căpăta cunoștințe în vederea structurii și funcțiilor sistemului de sănătate raional, municipal și republican
- Rezidentul va căpăta competențe în accesarea impactului maladiei gastrointestinale și hepato-biliare în sfera socială și interrelației productive cu serviciul de sănătate public
- Vor identifica rolul gastroenterologului în medierea accesului pacientului către serviciul de sănătate privat, către listele de așteptare pentru intervenții terapeutice sau diagnostice/ ori către spitalizare
- Rezidenții vor căpăta cunoștințe în aspectul psihosocial al bolii gastroenterologice cronice
- Vor fi implicați în screeningul persoanelor din grupele de risc pentru diverse boli hepatice sau ale tractului digestiv
- Vor căpăta experiență în supravegherea longitudinală a pacientului cu boală cronică hepatică sau gastroenterologică
- Rezidenții se vor familiariza cu diferite modalități de abordare a pacientului prin utilizarea standardelor medicale în funcție de cost-eficacitate

Obiectivele specifice ale rezidentului gastroenterolog, pentru activitatea sa clinică atât de ambulator, cât și spitalicească sunt detaliate în tabelul 1.

Tabel 1

OBIECTIVELE SPECIFICE ALE REZIDENTULUI GASTROENTEROLOG PE ANII DE STUDIU

Anul I-II	
Expert medical/profesional	<ul style="list-style-type: none"> • Executarea unei consultații medicale, incluzând și îndeplinirea documentelor specifice medicale în forma scrisă. • Aptitudinea în evaluarea anamnezei bolii. • Evaluarea fizică a unui bolnav. • Selectarea unui plan de investigații conform cost-eficacitate. • Demonstrarea cunoștințelor în anatomie, embriologie, fiziologie, farmacologie, biologie moleculară specifică tractului gastrointestinal și sistemului hepato-biliar. • Implementarea unui plan de management eficient în colaborare cu pacienții, familiile lor și personalul medical. • Demonstrarea performanțelor de diagnostic de bază prin endoscopie și ecografie.
Comunicator	<ul style="list-style-type: none"> • Stabilirea interrelațiilor pozitive terapeutice dintre pacient și familia sa/rudele caracterizată prin: înțelegere, respect,

	<p>onestitate.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Înțelegerea principiului de „îngrijire – centralizată” a pacientului, considerând speranțele bolnavului, anamneza eredocolaterală. • Comunicarea cu acuratețe a informației despre diagnostic, prognostic și risk/beneficiu al testelor și opțiunilor terapeutice pacientului, familiei sale sau colegilor medicali incluși în evaluarea acestui pacient. • Angajarea pacientului, familiei pacientului și colegilor specialiști (interdisciplinari) în formarea deciziei optime pentru terapia și îngrijirea pacientului respectiv.
Colaborator	<ul style="list-style-type: none"> • Înțelegerea și implementarea îngrijirii multidisciplinare a pacientului cu afecțiune gastrointestinală prin suportul specialiștilor aliați: chirurghi, radiologi, morfopatologi, nutriționiști, nurse, lucrători sociali, fizioterapeuți. • Participarea efectivă în întruniri interdisciplinare ce vor contribui la investigații adiționale și management colaborativ al pacientului. • Stabilirea unei colaborări efective de cercetare.
Manager	<ul style="list-style-type: none"> • Înțelegerea și cunoașterea structurii și funcțiilor sistemului de sănătate raional, municipal și republican. • Demonstrarea competențelor unui management de urgență al unei situații clinice. • Instituirea unui plan de management eficient al unui pacient cu afecțiune gastrointestinală utilizând resursele disponibile. • Participarea efectivă în întruniri interdisciplinare.
Mediator de sănătate	<ul style="list-style-type: none"> • Identificarea oportunităților de susținere, promovare a sănătății și prevenire a afecțiunii concrete pentru fiecare pacient. • Înțelegerea rolului de screening și de supraveghere a maladiilor tractului gastrointestinal și sistemului hepato-biliar. • Competențe în accesarea impactului maladiei gastrointestinale și hepato-biliare în sfera socială și interrelației productive cu serviciul de sănătate public. • Înțelegerea rolului gastroenterologului în medierea accesului pacientului către serviciul de sănătate privat, către listele de așteptare pentru intervenții terapeutice sau diagnostice/ori către spitalizare.
Cercetare	<ul style="list-style-type: none"> • Demonstrarea eficienței sau competenței în cercetare, apreciere și aplicare a literaturii medicale în evaluarea diverselor cazuri clinice. • Demonstrarea abilităților pedagogice efective în lucrul cu studenții. • Înțelegerea rolului de cercetător în cunoașterea avansată a afecțiunii gastrointestinale. • Selectarea unui proiect de cercetare științifică.
Anul III – IV	
Expert medical/profesional	<ul style="list-style-type: none"> • Efectuarea unor expertize medicale în diverse cazuri clinice (prezentare de cazuri clinice, evaluare de cazuri medico-legale). • Recunoașterea problemelor comune ce afectează copiii și adolescenții în unele maladii de tranziție (celiachia, fibroza chistică, maladii ereditare hepatice) și unele aspecte de diagnostic la etapa de preadult a acestor afecțiuni. • Recunoașterea unor maladii hepatice, specific femeilor (sarcina). • Discuția și integrarea unor aspecte avansate în managementul afecțiunilor gastrointestinale și hepato-biliare (terapia biologică, endoscopia terapeutică).
Comunicator	<ul style="list-style-type: none"> • Comunicarea și cooperarea efectivă și independentă cu internștii, medicii de familie sau alți specialiști aliați, precum și cu agenții de sănătate atribuite îngrijirii pacientului respectiv.

	<ul style="list-style-type: none"> • Demonstrarea capacităților consultativ-efective în prezentarea evaluării documentare (în formă scrisă sau verbală) și recomandărilor incluzând: raporturi procedurale sau de particularitate (în cazuri particulare, speciale); răspuns la cerințele altor specialiști în ce privește abordarea investigațională sau terapeutică a pacientului. • Demonstrarea aptitudinilor pentru informarea medicală efectivă în populația generală sau comunităților științifice.
Colaborator	<ul style="list-style-type: none"> • Demonstrarea încrederii în lucrul unei echipe interdisciplinare creată pentru managementul pacientului respectiv. • Formarea negocierii eficiente și colaborative în rezolvarea unor conflicte dintre alți membri încadrați în managementul pacientului respectiv. • Stabilirea unei colaborări efective în activitatea de cercetare, educare sau responsabilităților administrative.
Manager	<ul style="list-style-type: none"> • Demonstrarea unei înțelegeri a principiilor de finanțare a sănătății, incuzând: remunerarea specialistului, bugetarea și organizarea de fonduri de sănătate. • Abordarea aspectelor administrative pentru evaluarea pacientului ambulator și conexiunea lui cu serviciul spitalicesc (criterii de spitalizare) • Prezentarea abilităților de conducător (în activitatea de educare, cercetare, clinică)
Mediator de sănătate	<ul style="list-style-type: none"> • Demonstrarea cunoștințelor în ramura asigurării naționale de sănătate curentă cu interesarea maladiilor tractului gastrointestinal și hepato-biliar. • Identificarea oportunităților de susținere, promovare a sănătății și prevenire a afecțiunii concrete pentru fiecare pacient. • Înțelegerea relației cost/beneficiu al terapiei de urgență în patologia gastrointestinală și hepato-biliară. • Înțelegerea rolului de mediator în societățile profesionale sau grupuri de pacienți/organizații medicale private în reducerea răspândirii afecțiunilor digestive.
Cercetare	<ul style="list-style-type: none"> • Sinteza și prezentarea cunoștințelor căpătate în cadrul participării în simpozioane naționale/internaționale sau diverse workshop-uri. • Prezentarea rezultatelor obținute în cadrul proiectului de cercetare. • Prezentarea publicațiilor în reviste medicale.

METODE DE EVALUARE CERTIFICATIVĂ (anexa 3, 4, 5)

- La sfârșitul programului, rezidenții susțin un examen complet (probă scrisă, probe clinice și probă practică), care evaluează toate componentele competenței profesionale.
- Accesul la acest examen este condiționat de promovarea tuturor examenelor anterioare. Examenul de la sfârșitul programului va fi conceput de către responsabilul de program, în așa fel încât să evalueze nivelul de cunoștințe teoretice și practice și judecata clinică în toate domeniile în care medicul specialist gastroenterolog este obligat să aibă un înalt nivel de competență.
- Evaluarea rezidentului va fi bazată pe toate evaluările sumative și certificate anterioare (anexa 3, 4, 5).

STRUCTURA ȘI DURATA STAGIILOR

Stagii	Anul I	Anul II	Anul III	Anul IV
OBLIGATORII				
Gastroenterologie și hepatologie	45 săptăm	29 săptăm	20 săptăm	33 săptăm

Medicina internă: • Cardiologie • Pulmonologie • Ftiziologie • Reumatologie • Nefrologie • Endocrinologie		8 săpt 4 săpt 2 săpt 4 săpt		
Terapie intensivă			3 săpt 4 săpt	4 săpt
Oncologie				4 săpt
Hematologie				4 săpt
Echografie + imagistica tractului digestiv			8 săpt	
Endoscopia tubului digestiv			8 săpt	
Farmacologie clinică			2 săpt	
Suplimentar (extracurricular)				
Management medical		2 săpt		
Bioetica			1 săpt	
Morfopatologie			2 săpt	
Echografie + imagistică				4 săpt
Endoscopia tubului digestiv				4 săpt
Genetica în afecțiunile hepato-biliare și gastrointestinale				2 săpt

PROGRAMUL DE STUDIU POSTUNIVERSITAR PRIN
REZIDENȚIAT SPECIALITATEA GASTROENTEROLOGIE
REPARTIZAT PE ANII DE STUDII

ANUL I

STAGIU	DURATA
GASTROENTEROLOGIE ȘI HEPATOLOGIE în incinta Clinicii de Gastroenterologie și Hepatologie va include: • Gastroenterologie - Modulul 1, 2 (2.1, 2.2, 2.3, 2.4) • Hepatologie - Modulul 1, 2, 3 • Nutriție - Modulul 1	45 săptămâni 18 săptămâni 25 săptămâni 2 săptămâni

ANUL II

STAGIU	DURATA
GASTROENTEROLOGIE ȘI HEPATOLOGIE Gastroenterologie: Modulul 2 (2.4, 2.5, 2.6) Hepatologie: Modulul 4 (4.1, 4.2, 4.3, 4.4); 5 Nutriție: Modulul 2	29 săptămâni 8 săptămâni 18 săptămâni 2 săptămâni
MEDICINA INTERNĂ, va include: I. CARDIOLOGIE II. PULMONOLOGIE III. FTIZIOLOGIE	8 săptămâni 4 săptămâni 2 săptămâni
OPȚIONAL	
MANAGEMENT MEDICAL	2 săptămâni

ANUL III

STAGIU	DURATA
GASTROENTEROLOGIE ȘI HEPATOLOGIE • Gastroenterologie: Modulul 3, 4 • Hepatologie: Modulul 4 (4.5, 4.6); 5 (5.2); 6	20 săptămâni 6 săptămâni 13 săptămâni
MEDICINA INTERNĂ include: I. NEFROLOGIE II. ENDOCRINOLOGIE	3 săptămâni 4 săptămâni
ENDOSCOPIE DIGESTIVĂ	8 săptămâni
ECOGRAFIA ORGANELOR ABDOMINALE IMAGISTICA TRACTULUI DIGESTIV	8 săptămâni
OPȚIONAL	
ECHOGRAFIA ORGANELOR ABDOMINALE	4 săptămâni
ENDOSCOPIA DIGESTIVĂ	4 săptămâni
BIOETICA	2 săptămâni

ANUL IV

STAGIU	DURATA
GASTROENTEROLOGIE ȘI HEPATOLOGIE • Gastroenterologie - Modulul 4 • Hepatologie - Modulul 7, 8, 9 • Nutriție - Modulul 3	33 săptămâni 8 săptămâni 22 săptămâni 3 săptămâni
TERAPIE INTENSIVĂ	4 săptămâni
ONCOLOGIE	4 săptămâni
HEMATOLOGIE	4 săptămâni
OPȚIONAL	
GENETICA MEDICALĂ ÎN AFECȚIUNILE HEPATO-BILIARE ȘI GASTROINTESTINALE	2 săptămâni

RESPONSABILII DE PROGRAMUL DE STUDIU
PENTRU STAGII ÎN PREGĂTIREA POSTUNIVERSITARĂ
A REZIDENȚILOR LA SPECIALITATEA
GASTROENTEROLOGIE

Stagiul	Centrul de instruire	Responsabili
Stagiul de Gastroenterologie și Hepatologie	Clinica medicală N4 Departamentul de Gastroenterologie și Hepatologie din incinta IMSP, SCR	Vlada-Tatiana Dumbrava Nicolae Proca Adela Țurcanu Elina Berliba
Stagiul de medicină internă Pulmonologie	Clinica Medicală N1 Spitalul Municipal N3	Sergiu Matcovschi
Ftiziologie	Clinica de Pneumoftiziologie Spitalul Clinic Municipal de Ftiziopulmonologie	Constantin Iavorschii Aurelia Ustian
Reumatologie Nefrologie	Clinica Medicală N5 – Reumatologie (Nefrologie) IMSP, SCR	Liliana Groppa Svetlana Agachi
Cardiologie	Clinica Medicală N3 Institutul de Cardiologie	Valeriu Revenco

Endocrinologie	Clinica de Endocrinologie IMSP, SCR	Lorina Vudu Gheorghe Caradja
Stagiul de oncologie	Catedra de Oncologie, Hematologie și Radioterapie/Institutul Oncologic	Ion Mereuță Nicolae Ghidirim
Stagiul de hematologie	Catedra de Oncologie, Hematologie și Radioterapie/Institutul Oncologic	Ion Mereuță Maria Robu
Stagiul de morfofpatologie	Catedra Morfofpatologie Bloc didactic N1	Constantin Marian Vasile Vatamanu
Stagiul de terapie intensivă	Clinica de Anesteziologie și Reanimatologie N2 IMSP, SCR	Victor Cojocaru
Stagiul de bioetică	Catedra Filosofie și Bioetica/Bloc didactic N4	Ojovanu Vitalie
Stagiul de management medical	Catedra Economie, management și psihopedagogie în medicină/Bloc didactic N4	Ețco Constantin Ludmila Gomma
Stagiul de farmacologie clinică	Curs de Farmacoterapie	Victor Darciuc
Stagiul de ecografie abdominală	Catedra de Radiologie și Imagistică - Curs de ecografie Centrul Diagnostic	Rotaru Natalia Testemițanu A. Țurcanu Vasile
Stagiul de endoscopie digestivă	Catedra Chirurgie N1 "Nicolae Anestiadi" Curs de Endoscopie Spitalul de urgență	Ghereg Anatol
Stagiul de imagistică	Clinica de Radiologie și Imagistică/IMSP, SCR	Natalia Rotaru

DIRECȚIILE DE CERCETARE ALE CENTRULUI DE STUDIU POSTUNIVERSITAR PRIN REZIDENȚIAT LA SPECIALITATEA GASTROENTEROLOGIE (Clinica Medicală N4/Disciplina Gastroenterologie)

Afecțiunile hepatice:

Patologia hepatică cronică virală și nonvirală. Patologia hepatică rară.

Afecțiuni gastrointestinale: patologie esofagiană, gastrică, biliară intestinală și pancreatică.

TEMATICA ȘI RESPONSABILII PENTRU PROGRAMUL DE STUDIU POSTUNIVERSITAR PRIN REZIDENȚIAT LA SPECIALITATEA GASTROENTEROLOGIE

MODULUL	GASTROENTEROLOGIE	RESPONSABILI
1	Organizarea serviciului de gastroenterologie/hepatologie	Prof. univ. Vlada-Tatiana Dumbrava Conf. univ. N.Proca
1.1	Organizarea serviciului gastroenterologic în Republica Moldova	Conf. univ. Ludmila Tofan-Scutaru
1.2	Activitate de ambulator și spitalicească ale specialistului gastroenterolog	Conf. univ. Iurie Moscalu
1.3	Aspecte socio-economice ale	

1.4	gastroenterologiei/hepatologiei Expertiza medicală a muncii a bolnavilor cu afecțiuni gastroenterologice/hepatice	
2	Gastroenterologie clinică	Prof. univ. Vlada-Tatiana Dumbrava Conf. univ. Angela Peltec Conf. univ. Elina Berliba
2.1	Aspect de structură și funcționalitate a tractului digestiv (anatomie, fiziologie și patofiziologie). Evaluarea clinico-paraclinică a bolnavului gastroenterologic. Metode de laborator și instrumentale de diagnostic.	
2.2	Afecțiunile esofagului funcționale și organice.	Conf. univ. N.Proca
2.3	Afecțiunile stomacului și duodenului	Conf. univ. Angela Peltec Conf. univ. Iu. Moscalu
2.4	Patologia intestinală (intestinul subțire și gros).	Conf. univ. DHM Svetlana Țurcan
2.5	Patologia pancreasului	Conf. univ. Ludmila Tofan-Scutaru Conf. univ. N. Proca
2.6	Afecțiunile tractului biliar organice și funcționale.	
3	Afecțiunile digestive în sarcină	Prof. univ. Vlada-Tatiana Dumbrava Conf. univ. N. Proca Conf. univ. Ludmila Tofan-Scutaru
4	Stări de urgență în gastroenterologie	Prof. univ. Vlada-Tatiana Dumbrava Conf. univ. Angela Peltec

HEPATOLOGIE

1.	Ficatul – entitate structurală și funcțională	Prof. univ. Vlada-Tatiana Dumbrava Conf. univ. Adela Țurcanu
1.1	Anatomia, fiziologia și patofiziologia ficatului.	
1.2	Abordarea clinică a pacientului cu maladie hepatică. Sindroame clinice hepatice.	
1.3	Evaluarea paraclinică ale afecțiunilor hepatice. Sindroame biochimice hepatice.	
1.4	Metode de investigație ale afecțiunilor hepatice. Evaluarea invazivă și noninvazivă hepatică.	
2.	Icterul și hiperbilirubinemia	Prof. univ. Vlada-Tatiana Dumbrava Conf. univ. Elina Berliba
3.	Afecțiuni hepatice virale (B, C, D) și terapia antivirală Planul național de combatere a hepatitelor virale B, C, D	Prof. univ. Vlada-Tatiana Dumbrava Conf. univ. Ludmila Tofan-Scutaru Conf. univ. Adela Țurcanu Conf. univ. Elina Berliba
4.	Patologia hepatică nonvirală	Prof. univ. Vlada-Tatiana Dumbrava
4.1	Hepatita autoimună	Conf. univ. Elina Berliba
4.2	Ficatul și alcoolul	Conf. univ. Adela Țurcanu

4.3	Ficatul și medicamentele	Conf.univ. N.Proca
4.4	Ficatul gras nonalcoolic	
4.5	Ciroza biliară primitivă	
4.6	Colangita sclerozantă primitivă	
5.	Ciroza hepatică și complicațiile hipertensiunii portale	Prof. univ. Vlada-Tatiana Dumbrava Conf. univ. Ludmila Tofan-Scutaru
6.	Patologia hepatică metabolică ereditară	Prof. univ. Vlada-Tatiana Dumbrava Conf. univ. Adela Țurcanu
6.1	Hemocromatoza ereditară	
6.2	Boala Wilson	
6.3	Deficitul de alfa 1 antitripsină	
7	Afecțiunile hepatice și sarcina	Prof. univ. Vlada-Tatiana Dumbrava Conf. univ. N. Proca Conf. univ. Ludmila Tofan-Scutaru Conf. univ. Elina Berliba
8	Transplantologie. Abordarea pre- și posttransplant a pacientului	Prof. univ. Vlada-Tatiana Dumbrava Cercet. științ. Natalia Taran Conf. univ. Angela Peltec
9	Stări critice în patologia hepatică	Prof. univ. Vlada-Tatiana Dumbrava Conf. univ. Ludmila Tofan
NUTRIȚIA ÎN AFECȚIUNI GASTROENTEROLOGICE ȘI BOLI HEPATICE		
1	Nutriția în patologia gastrointestinală	Prof. univ. Vlada-Tatiana Dumbrava Conf. univ. N. Proca Conf. univ. Adela Țurcanu Conf. univ. Elina Berliba
2	Nutriția în afecțiunile hepatice	
3	Nutriția enterală și parenterală	

Anexa 3

METODE DIDACTICE UTILIZATE ÎN INSTRUIREA REZIDENTULUI

Metode didactice	Parametru formativ*
1. Autopregătire (tratate, reviste, internet)	1, 2
2. Educația (de către cadrul didactic) la camera de gardă și la patul bolnavului	1, 2, 3, 4
3. Cursuri	1, 2
4. Conferințe monodisciplinare	1, 2
5. Conferințe multidisciplinare	1, 2
6. Demonstrații și lucrări practice (inclusiv laborator paraclinic orientat către gastroenterologie)	1, 2, 3
7. Analiză a literaturii existente	1, 2
8. Manifestări științifice extraspitalicești	1, 2
9. Cercetare	1, 2

*1=cunoștințe; 2=aptitudini; 3=atitudini; 4=experiență

Anexa 4

METODE DE EVALUARE FORMATIVĂ

Metode de evaluare	Ce evaluează*	Cine evaluează	Metodologie	Periodicitate
1. Observarea activității zilnice	1, 2, 3, 4	Cadrul didactic îndrumător	Vizite zilnice	Permanent
			Evaluare directă	Permanent

			Responsabilul de program	Vizite clinice	Săptămînal
	- propriu-zisă - evaluare periodică a foilor de observație			Evaluare directă	Anual
2.	Observarea activității de către responsabilii - lucrărilor practice - cercetare etc.	1, 2, 4	Cadrul didactic îndrumător	Discuție cu responsabilii - lucrărilor practice - cercetare, etc.	Anual
			Responsabilul de program		Anual
3.	Colocvii	1, 2	Cadrul didactic îndrumător	Metodologie stabilită de responsabilul de program/modul și aplicată de cadrele didactice	Cel puțin la sfîrșitul fiecărui modul/stagiului de pregătire

*1=cunoștințe; 2=aptitudini; 3=atitudini; 4=experiență

Metodă de înregistrare și/sau notare: Calificativ acordat la sfîrșitul modulului/stagiului de cadrul didactic îndrumător și inclus în Caietul de stagiul și portofoliu

Anexa 5

METODE DE EVALUARE SUMATIVĂ

Metode de evaluare	Ce evaluează*	Cine evaluează	Metodologie	Periodicitate
1. Examenе scrise	1, 2	Responsabilul de program/modul	Răspunsuri redacționale/cu răspuns multiplu la alegere	La sfîrșitul fiecărui modul, cu excepția celor de nefrologie clinică și TSFR, care sunt anuale
2. Examenе orale/colocvii	1, 2, 3	Responsabilul de program/modul	Metodologie stabilită de conducătorul stagiului și aplicată de cadrele didactice	La sfîrșitul fiecărui modul, cu excepția celor de nefrologie clinică și TSFR care sunt anuale
3. Examen practic	1, 2, 3, 4	Responsabilul de program/modul	Caz clinic	La sfîrșitul fiecărui modul, cu excepția celor de nefrologie clinică și TSFR, care sunt anuale
4. Evaluarea capacității de efectuare a manevrelor invazive	1, 2, 4	Cel puțin 3 cadre didactice, cel puțin 6 manevre Responsabilul de program	În funcție de situația specifică (pacient/simulare)	În momentul în care îndrumătorul direct și rezidentul își declară competența
5. Intervievarea colegilor și a pacienților	3	Colegii și pacienții Îndrumătorul direct	Recomandată	Anual
6. Evaluarea portofoliului de realizări	1, 4	Responsabilul de program	Evaluarea Caietului de stagiul și Portofoliului	Anual

*1=cunoștințe; 2=aptitudini; 3=atitudini; 4=experiență

Metodă de înregistrare și/sau notare: Calificativ acordat la sfîrșitul modulului/stagiului de cadrul didactic îndrumător și inclus în Caietul de stagiul și portofoliu

Bibliografia

1. Babiuc C., Vlada-Tatiana Dumbrava Medicină Internă. Vol.II. Gastroenterologie. Hepatologie. Reumatologie. Balacron SRL, Chișinău. 2007, p.240. ISBN 978-9975-100-21-2.
2. Berliba E., Țurcanu A. Autoimmune hepatitis. Guidelines for students. Chișinău: CEP „Medicina”, 2014, 69 p. ISBN 978-9975-118-35-4
3. Dumbrava V.-T., Berliba E., Lupașco Iu. Ficatul și alcoolul. Monografie. Chișinău, 2008, 298p.
4. Dumbrava V., Lupașco Iu., Țurcan S. Berliba E., Țurcanu A., Tofan-Scutaru L., et al Bazele hepatologiei. Monografie în 2 volume, Chișinău, 2010, 400 p.(I-ul volum), 416 p. (vol.II).
5. Dumbrava V-T, Lupașco Iu., Romanciuc I., ș.a. Bazele hepatologiei. Compendiu pentru studenți și rezidenți în 2 volume. "Tipografia Sirius", Chișinău, 2010, 350 p., 400 p. ISBN 978-9975-9896-6-4
6. Vlada Dumbrava, Minodora Mazur, Adela Țurcanu: Ficatul și medicamentele/ Ghid practic/ Chișinău 2004/100 p.
7. Mauss Stefan, Berg Thomas, Rockstroh Juergen, Sarrasin Christoph, Heiner Wedemeyer. Hepatology – a clinical textbook. 2016, 7th Edition, 2016 Printed in Germany by Druckerei Heinrich GmbH, Hans-Böckler-Str. 4, 56070 Koblenz. 710 p. ISBN: 978–3–941727–18–2
8. Peltec A., Țurcanu A. Inflammatory bowel disease. Basic facts. Guidelines for students. Chișinău: CEP „Medicina”, 2014, 87 p. ISBN 978-9975-118-44-4.
9. Peltec A., Berliba E. Gastritis and Gastropathy. Basic facts. Guidelines for students. Chișinău: CFP Medicina, 2014, 67 p. ISBN 978-9975-118-44-6.
10. Pascu Ovidiu.. Gastroenterologie și hepatologie. Bazele practicii clinice. Editura Medicală Universitară «Iuliu Hațieganu» Cluj-Napoca, 2008, P. 605
11. Prisacari V., Paraschiv A., Spînu C., Holban T., Rîmiș C., Guriev V., Lupașco Iu. Hepatitele virale parenterale și cirozele hepatice – epidemiologia, clinica, diagnosticul, tratamentul, prevenirea și controlul. Monografie, Chișinău, 2013, 400 p.
12. Țurcanu A., Berliba E. Wilson's disease. Basic facts. Guidelines for students. Chișinău: CEP „Medicina”, 2014, 65 p. ISBN 978-9975-118-36-1
13. Țurcanu A. Wilson's disease. Self-assessment workbook. Guidelines for students. Chișinău: CEP „Medicina”, 2014, 22 p. ISBN 978-9975-118-36-1.
14. Țurcan S. Colita ulcerosă. Monografie. Centrul Editorial-poligrafic Medicina., Chișinău, 2012, 192 p.
15. Podolsky Daniel K., Camillery Michael et. al. Yamada's Textbook of Gastroenterology, 2 Volume Set, 6th Edition 3450 p., ISBN: 978-1-118-51206-7

VOLUMULUI ASISTENȚEI MEDICALE ACORDATE DE MEDICII REZIDENȚI ȘI LIMITELE DE COMPETENȚĂ LA SPECIALITATEA GASTROENTEROLOGIE

Dumbrava Vlada-Tatiana, Proca N., Țurcanu Adela, Berliba Elina
Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu”

Abrevieri: Interpretare – I, Asistare – A, Executare – E

COMPETENȚE PROFESIONALE ȘI ASISTENȚA MEDICALĂ ACORDATĂ	VOLUMUL (Nr. pacienți examinați/ proceduri medicale/ investigații clinice)
ANUL I	
Examenul clinic al pacientului gastroenterologic (inspecția, palpația, percuția, auscultația). Evaluarea manifestărilor digestive și extradiigestive, hepatice și extrahepatice. E.	200
Formularea corectă a diagnosticului clinic al pacientului cu afecțiune hepatică sau gastrointestinală, luând în considerație recomandările actualizate, curente ale ghidurilor internaționale. E.	200
Evaluarea parametrilor antropometrici ai pacienților gastroenterologici. E. I.	200
Evaluarea stării nutriționale al pacientului de profil gastroenterologic sau hepatobiliar. E.	200
Buletine hematologice. Indicații. I.	200
Imunograma umorală (IgA, IgM, IgG) și celulară (CD3, CD4, CD8, CD16). CIC. Crioglobuline. I.	40-50
Ionograma serică (Ca, Na, K, Mg, Fe). Indicații. I.	
Autoanticorpii hepatici specifici (ANA, antiLKM, antiSMA, SLA, AMA, AMA-M2, anti DNA, antifosfolipidici, anticardiolipidici, pANCA, ASCA). Indicații. I.	30-40
Teste serologice de evaluare a gastritei cronice tip A (autoanticorpii antiparietali, antifactor Castl), gastritei cronice tip B (anticorpii anti H.pylori). I.	30-40
Coprocitograma. Sânge ocult în masele fecale. Tehnici. Indicații. I.	50
Copro parazitologia. Coprocultura. Tehnici. Indicații. I.	50
Calprotectina în masele fecale. Clostridium difficile, toxina A,B. Indicații. I.	30
Testele de evaluare a f-ției exocrine a pancreasului (enzimele serice (amilaza, lipaza, tripsinogen, fosfolipaza), elastaza masele fecale). Indicații. Tehnici. I.	30
Teste de absorbție a glucidelor (testul de toleranță la lactoză, testul la D-xiloza). Tehnici. Indicații. I.	30
Testul cu urează pentru determinarea Ag. H.pylori. Ag. H.pylori în masele fecale. Tehnici. Indicații. I.	30-50